

Barn- och utbildningsnämndens nulägeskarta

Datum: 2025-08-25

Nämndens uppdrag

Att bidra till goda uppväxtvillkor

Att skapa bästa möjliga förutsättningar för barn och ungas uppväxt och delaktighet i samhället genom god omsorg, utbildning och undervisning, med hänsyn till individens förutsättningar för att ge möjlighet till vidare studier, arbete och ett hållbart liv.

Målgrupper vi finns till för och deras viktigaste behov

Barn och elever 1-16 år

Viktiga styrdokument

- Skollagen
- Läroplan för förskolan, särskolan och grundskolan
- Kommunallagen
- Regional utvecklingsstrategi
- Styrmodellen
- Barnkonventionen
- Väglledning för elevhälsan
- Arbetsmiljölagen
- Socialtjänstlagen
- Offentlighets- och sekretesslagen
- Hälso- och sjukvårdslagen
- Patientdatalagen
- Diskrimineringslagen

Verksamhetens viktigaste processer

- Alla barn och elever ges förutsättningar att slutföra grundskolan med gymnasiebehörighet.
- Kompetensförsörjning för att säkerställa att behörighetsgraden för lärare är likvärdig över ön
- Fortsätta stärka det förebyggande och hälsofrämjande arbetet (för att ge möjlighet till hälsa genom hela livet)
- Likvärdig och kvalitativ verksamhet
- Bästa möjliga verksamhet utifrån givna ekonomiska förutsättningar
- Samverkan med verksamhetsgrannar (socialtjänst, hälso- och sjukvård och polis)

Verksamhetens resultat – Gotland som kommun i jämförelse med kommunala förskolor/skolor i riket

Resultat om måendet avser siffror från 2025, övriga resultat avser år 2024

- 90 % av de gotländska barnen går i förskolan, varav 77 procent i kommunal förskola. Vårdnadshavarenkäten visar överlag flera positiva resultat. Förskolan Gotland ligger över riksgenomsnittet när det gäller andelen legitimerade förskollärare/barn, 50 % jämfört med rikets 46 %.
- Inom de kommunala grundskolorna på Gotland har 69,1 procent av lärarna lärarlegitimation och behörighet för årskurs 1–9, vilket är något lägre än rikets nivå på 73,4 procent. Andelen årsarbetare i fritidshem med pedagogisk högskoleexamen är 26 %, jämfört med rikets 39 %.
- Marginellt minskad andel av eleverna i åk 4 (88,6%) och åk 8 (77,9%) som skattar att de mår bra eller mycket bra, jämfört med läsår 23/24
- Minskad andel elever som når betyget E i åk 6 i svenska och matematik, gäller både flickor och pojkar. Följer samma mönster som riket.
- 68,2 % av elever i åk 9 når kunskapskraven i alla ämnen. Rikets snitt är 69,7 %.
- 79,6 når behörighet till yrkesprogram på gymnasiet. Rikets snitt 82,1 %
- Meritvärde på Gotland: 213,4. Rikets snitt: 222,6

Nyckeltal

- Andel inskrivna i förskolan
- Antal medarbetare per chef
- Andel behöriga lärare
- Sjuktal
- Elevhälsans kompetenser per elev
- Kostnad per inskrivet barn i förskolan
- Storlek på barn- och elevgrupper
- Antal nyanlända

Omvärldstrender och deras konsekvenser för verksamheten

- Den nya befolkningsprognosen visar att antalet barn och elever minskar, vilket innebär mindre pengar i resursfördelningen. Samtidigt minskar även andelen personer i arbetsför ålder, vilket leder till ökad konkurrens om arbetskraften och gör det svårare att säkerställa behörig personal på alla enheter.
- Period med lågkonjunktur och ökade kostnader påverkar fortfarande verksamheterna.

- Kompetensförsörjningsutmaning - ökande konkurrens, försämrad kontinuitet, ökad stress för befintliga medarbetare samt ökad stress kring rekryteringar
- Enligt Folkhälsomyndighetens rapport (20/21) har självrapporterade hälsobesvär och skolstress ökat i Sverige, särskilt efter införandet av den nya skollagen 2011. Problematisk frånvaro och stillasittande påverkar elevers hälsa och inlärning
- Instabilitet i omvärlden ställer krav på säkerhet- och beredskapsarbete
- På flera ställen i Sverige har organiserad brottslighet ökat – lagändring ställer krav på brottsförebyggande arbete.

Verksamhetens största risker och utmaningar

- Minskad andel behöriga elever till gymnasiet i årskurs 9
- Bristande likvärdighet avseende exempelvis tillgång till behöriga lärare eller annan kompetens, förutsättningar, elevhälsa och skolstruktur
- Lärarbrist
- Rekrytera, behålla och få tillbaka personal
- Fria skolvalet – rörlighet påverkar planering såsom resursfördelning, personalbehov och skolkapacitet.
- Tillgodose investeringsbehovet av lokalbeståndet
- Skolstruktur som inte kompenseras ekonomiskt (balansera behov med tillgängliga resurser)
- Psykisk ohälsa
- Säkerhet i skolan
- Statsbidrag – skapar möjligheter, men kan även innebära korta ledtider och osäkerhet kring när och om medel faktiskt tilldelas.
- Ökad AI-användning inom våra verksamheter

Verksamhetens arbete för hållbarhet

- Ekologisk hållbarhet - vattenbrist till exempel men också ökad medvetenhet hos barn och elever kring frågor om klimatneutralitet, miljöpåverkan och en grön omställning
- Social hållbarhet - frågor om jämställdhet, normer och mänskliga rättigheter blir viktigare i verksamheternas uppdrag. Fokus på god arbetsmiljö, delaktighet och inflytande för att minska sjuktal, behålla personal och skapa engagerade medarbetare
- Ekonomisk hållbarhet - att lämna en ekonomi i balans till de som kommer efter oss. Att utjämna skillnader i uppväxtvillkor för en ökad likvärdighet genom ett aktivt resursfördelningssystem.

Instruktion för nulägeskartan

Nulägeskartan består av 9 områden (rutor). Rutornas storlek kan justeras. Samtliga rutor med innehåll ska rymmas på en sida med bibehållen ordningsföljd, utgör en A3.

Förklaring till de olika områdenas betydelse och innehåll finns i mallen nulägesanalys och återfinns här:

<https://docpoint.gotland.se/Document/Document?DocumentNumber=29723>